

ТИПОВА СЛІДОВА КАРТИНА ПІСЛЯ ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ОХОРОНИ ВОД

Ключові слова: процес слідоутворення, злочини проти довкілля, типова слідова картина.

Keywords: trace leaving process, environmental crimes, typical trace scene.

Анотація: У тезах розглянуті питання типової картини після такого кримінального правопорушення, як порушення правил охорони вод. Висвітлено процес слідоутворення і специфічні ознаки слідів.

Abstract :The article provides the analysis of typical elements of environmental crime scene. The process of trace leaving has been described and their specific features have been determined.

Криміналістична характеристика різних видів злочинів виступала предметом досліджень таких науковців, як В.О.Коновалова, Л.Г. Відонов, С.І. Винокуров, Л.Я. Драпкін, М.В. Салтевський, М.П. Яблоков та ін. Криміналістична характеристика злочинів проти довкілля розглядалася в працях С.О. Книженко, Г.А. Матусовського, В.Х. Меркурісова, С.С. Рузметова, Ю.М. Туровця. Більшість науковців серед елементів криміналістичної характеристики виділяють слідові картину, але, на думку О.В. Одерія, цей елемент не знаходить відображення у наукових дослідженнях щодо екологічних злочинів [1, с.51-60; 2, с.141-146].

Слідова інформація виступає важливими джерелом значущої для розкриття злочину інформації, поряд з іншими (висновки експертів, показання свідків). На процес слідоутворення впливає механізм злочину проти довкілля, особливості його розвитку, різні фактори формування слідів

(фізичні, хімічні, біологічні), розмір площі поширення наслідків екологічного правопорушення.

В криміналістичній літературі визначено, що сліди злочинів проти довкілля відрізняються особливостями слідоутворення і походять з критеріїв, які відображають: 1) незалежно від складу злочинів, загальні їх властивості, сліди вчинення злочину, сліди безпосередніх наслідків, сліди віддалених (вторинних) наслідків; 2) особливості зазначених груп слідів в залежності від специфіки тих чи інших злочинів [3, с.373].

Слідова картина будь-якого екологічного злочину, в тому числі, порушення правил охорони вод, поєднує в собі сукупність матеріальних та ідеальних слідів, оскільки в механізмі події злочину беруть участь люди і речі, які в процесі взаємодії створюють як ідеальні сліди (сліди пам'яті), так і матеріальні сліди (сліди-предмети, сліди-речовини, сліди-відображення). Сліди злочинів проти довкілля поділяють на наступні групи:

- сліди в документах підприємств, установ, організацій, документів що знаходяться в архівах а також у свідків-очевидців (фото, відео) або змістовно-інтелектуальні сліди);
- сліди в технологічному процесі, на механізмах і устаткуванні;
- сліди людини (рук, ніг), предметів одягу, взуття, особистого побуту;
- сліди знарядь злочину;
- сліди речовин, матеріалів, предметів, зберігання, переробка або використання яких спеціально регламентується законодавством (отруйні, сильнодіючі, радіоактивні, вибухові речовини);
- сліди на об'єктах рослинного та тваринного світу, природних об'єктах, в водоймах і ґрунті.

Забрудненням вод визнають надходження до водних об'єктів (річка, озеро, ставок, водосховище, канал тощо) забруднюючих речовин, тобто речовин, які привносяться у зазначені об'єкти в результаті господарської діяльності (відходів і викидів, виробничої сировини, напівфабрикатів, отрутохімікатів, мінеральних добрив, нафтопродуктів, неочищених стічних вод).

Забруднення вод може бути хімічним, біологічним або тепловим. При біологічному забрудненні води насичуються шкідливими мікроорганізмами (вірусами, бактеріями), здатними викликати захворювання людей, риби, інших водних живих ресурсів, а при тепловому відбуваються скиди підігрітих вод, що має своїм наслідком порушення теплового режиму, зміну біоценозів, загинуть рослини і водних тварин, розмноження шкідливих мікроорганізмів.

Зміна природних властивостей вод – це негативні зміни їх біологічного стану фізичних, хімічних, лікувальних, теплових, радіаційних характеристик. Нормування якості води водного об'єкта здійснюється шляхом встановлення сукупності допустимих значень показників їх складу та властивостей, у межах яких забезпечуються безпечні умови водокористування. Ці показники встановлюються для води, що використовується для задоволення питних, рекреаційних, господарсько-побутових,рибогосподарських потреб. Засмічення вод – це привнесення у водні об'єкти сторонніх, як правило нерозчинних, предметів і матеріалів.

Виснаження водних джерел – це стійке, тобто таке, що не може бути подолане природним шляхом, скорочення запасів і погіршення якості вод, втрата ними здатності до самоочищення. Виснаження характеризується незворотним зменшенням мінімально допустимого стоку вод, що має наслідком їх повну або часткову непридатність для певних видів водокористування. Від виснаження відрізняють маловоддя – період (фазу) гідрологічного режиму водного об'єкта, при якому спостерігається зменшення його водності, внаслідок чого погіршуються умови забезпечення потреб у водних ресурсах.

Список використаних джерел:

1. Одерій О.В. Криміналістична характеристика злочині проти довкілля: проблеми побудови та використання / О.В. Одерій // Теорія і практика судової експертизи і криміналістики: збірник наукових праць / ред. кол.: Цимбал М.Л., Шепітько В.Ю. та ін. – Х.: Право, 2012
2. Одерій О.В. Криміналістична характеристика злочинів проти довкілля: аналіз літератури / О.В.Одерій // Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності. – 2012. - № 4(51)
3. Советская криминалистика. Методика расследования отдельных видов преступлений / под ред. В.К. Лисиченко. – К., 1988. – 405 с.

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

ЗЛОЧИННІСТЬ

У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ

Матеріали XVI Всеукраїнської кримінологічної
конференції для студентів, аспірантів та молодих вчених

(м. Харків, 12 грудня 2017 р.)

За загальною редакцією
професора *А. П. Гетьмана* і професора *Б. М. Головкина*

Харків
«Право»
2017

УДК 343.9.01:005.44
ББК 67.61я431
3-68

Редакційна колегія:
проф. А. П. Гетьман;
проф. Б. М. Головкін;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Ткачова,
канд. юрид. наук, ас. О. В. Таволжанський,
канд. юрид. наук, ас. Н. В. Сметаніна,
канд. юрид. наук, ас. К. Д. Кулик,
канд. юрид. наук, ас. О. О. Шуміло,
ст. лаб. К. С. Остапко

3-68 **Злочинність** у глобалізованому світі : матеріали XVI Всеукр.
кримінол. конф. для студентів, аспірантів та молодих вчених (м. Хар-
ків, 12 груд. 2017 р.) / за заг. ред. А. П. Гетьмана і Б. М. Головкіна. –
Харків : Право, 2017. – 420 с.

ISBN 978-966-937-307-6

ISBN 978-966-937-307-6

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2017
© Оформлення. Видавництво «Право», 2017